I.ª JARO N.º 4 DUONMONATA ESPERANTO - GAZETO 15 DECEMBRO 1936

Popola Fronto

INFORMA BULTENO INTERNACIA PRI HISPANA LUKTO KONTRAŬ LA FAŜISMO

ELDONO DE GRUPO LABORISTA ESPERANTISTA
REDAKCIO K ADMINISTRACIO: STRATO MAR, NUM. 25 VALENCIA (Hispanio)

INTRIGO DE LA DIPLOMATARO

Kvin monatojn jam atakas vane k furioze la faŝismo internacia en Hispanio. Faŝismo estas milito! Jen devizo malnova, kiel vera signalo de terura danĝero. Nur la klara instinkto de popola klaso flaris la haladzon k eligis raŭke siatempe la angoran krion.

Hispanio, bedaŭrinde, spertas en ŝiraĵoj de sia karno la pravon de tiu averto. Kun stranga miro, la mondo honesta povis rigardi hontigan spektaklon: Legitima registaro de klera popolo ne povis, eĉ per oro, aĉeti armilojn, por leĝa defendo de sia reĝimo, dum faŝista armeo ribeliĝinta, kun helpo de abunda materialo, senbare ricevita de sia eŭropa kolegaro, ebenigis detruaĉe duonon de la lando. Krevis makule la mitralo en blua ĉielo.

Ha, se la ribelintoj estus laboristoj! Je nomo de ordo, ne mankus livero de subpremiloj, sen vanta funkciado de fikcia komitato pri ne-interveno.

Malgraŭ diplomata bojkoto, spite manovrojn k intrigojn, kontraŭ kaŝa malhelpado k cinikaj provokoj, la popola bloko haltigis la paŝojn de la monstro k avare defendas la nacian ĉefurbon. En mezo de frosto k neĝo de vintro fiaskas la krima aventuro, kiu naskiĝis dum varmo somera.

La scienca tekniko milita, de la stabo de l' ekspluatismo, ne povis, ne povas!, detrui la muron de korpoj proletaj, en armeo rapide, senzorge, aranĝita, kiu tamen sukcesis jam atentigi finfine la grandajn ŝtatojn pri la efiko morala, en sociaj malriĉaj tavoloj, pro la tre gravaj sekvoj en la politiko de Eŭropo okaze de, certa por ni k eĉ jam ebla por ili, popola venko en Hispanio. Post la farso de senutila komitato, aŭdiĝas jam en kancelarioj la susuro diplomata pri iu provizora konsento de batalhalto inter la normala registaro k la faŝistaj generaloj perfidaj al sia ĵuro k al sia patrio.

Tio estas nur hipokrita diplomata manovro, kun la celo eviti timeme, ke la hispana flamaro estu lumo en tuta Eŭropo dank' al fiasko brua de lama politiko en emfazaj nacioj, kiuj, pro siaj cedoj al internacia faŝismo, malebligis, al legitima registaro de kuraĝa popolo, sufoki la ribelon tuj ĉe la komenco. Nun certe, nigraj nuboj ŝvebas super Eŭropo, sed la hispana milito ne estus kreskinta tiel intense se Francio k Anglio, en la unua momento volus vidi reale la ekziston de nia normala registaro.

La sekvojn de ilia eraro ni ne plu devas pagi. La hispana popolo deziras k avidas pacon sed ĝi ankaŭ bezonas obstine fortranĉi unue eĉ la radikojn de tradicia militarismo, aŭtoro de apoteoza tragedio.

La kaŭzo de tiu intrigo estas la absoluta fiasko de faŝistaj bandoj en la sojlo de Madrido. La ekonomia situacio de la ribelintoj estas katastrofa, pri ĉi tio jam atentas la fremdaj financintoj, en granda paniko, pro risko perdi la kapitalon, kiun ili liveris, tro facile antaŭ la supozo de facila venko, por aĉeto de materialo por mortigi hispanojn.

Ne! Ĉu belajn kombinojn teksadi kun tiuj, kiuj divenas la pereon k deziras kanajle ripozon por denova skuo kontraŭ Hispanio? Neniam, tute ne! Ili devas klini la kapojn antaŭ la legitima registaro. antaŭ la leĝo! Ĉiu alia intenco estas groteska ĵonglo, kiun la popolo ne estas preta akcepti.

Nek per sentimentalaj risortoj sukcesos Parizo aŭ Londono konvinki la hispanojn verki harmonion kun tiuj friponoj konscie kovrantaj je sango, funebro k ruinoj la ĉarman amplekson de nia lando.

Ni ja taman ne devas malatenti la supektindan subitan intereson, de Francio k Anglio, pri nia afero. Ni ne povas, nek volas, kun rajto k leĝo en la mano, trakti jam kun banditoj sen honoro, sen konscienco, sen io komuna kun homa kondiĉo. Kia honto do! La leĝo estus moko. La leĝo devas serene funkcii k Hispanio, historie brava lando, malgraŭ ĉia intrigo, restos libera por ĉiam je generaloj perfidaj, nobeloj vantaj k episkopoj sen religio, kiuj makulis per sango k puso la paĝojn de nia historio.

En la unua vico!

En Valencio, k ceteraj lojalaj urboj, sur la domaj fasadoj gaje petolas brilaj koloroj, en grandaj afiŝoj, kun severaj admonoj k sobraj devizoj pri malavara apliko, por nia epopea milito kontraŭ la faŝismo, de ĉies energio k ĉies kapablo.

Esperanto, branĉo de simbola demokratio en la arto, la scienco k la kulturo, ekbatalis tuj unuavice tra la specifa loko de sia lingva potenco.

Estas saĝe dirite, ke la movon oni pruvas per movo. En la unua vico de milita fronto k tasko konscia ni aplikas la ekzemplon de nia fervoro. Sur ondo de stratoj manifestacioj, en salonaj kunvenegoj, la verda makulo de nia standardo estas gvida emblemo je venko, rapida k frua, de ardaj k noblaj aspiroj. Saltetis naskiĝe nia revueto, utila frukto de kroma laboro de ĉiuj ni, jam tro malmultaj grupanoj, ariergarde restintaj, kun fortoj tro elĉerpitaj, kvankam ankoraŭ obstinaj, por ne perdi la honoron okupi postenon en la unua vico.

Dum la hispana Ministro de eksteraj aferoj plede parolas en Genevo al splena oscedanta diplomataro, stranga speco vivanta en komforto k lukso; ni, baraktinte en fluoj de kolero k indigno, kun febro en la kapo k tremo en la mano, grupigas literojn en frazojn honeste vundigajn por rekte senpere paroli al veraj konsistigantoj de ĉiuj popoloj. Nia voĉo estos karesa susuro en la intimeco de humilaj proletaj hejmoj. Tondra voko de libero inter la brua turnado de radoj k maŝinoj en fabrikoj, en kvietaj bienoj sur kampo k monto, aŭ en mezo de vigla konversacio en kluboj k sindikatoj.

En la unua vico de la esperantismo, ni ĵetas pomile reflektojn de lumo tra densa nubego de falsa informado per krimaj mensogoj. Kalumniado internacia, laŭ perfekta tekniko kapitalista, injektis la venenon de dubo eĉ en la koro de kelkaj esperantistaj mezklasanoj. Ŝmiro de milda balzamo estos certe por ili la akiro de vero.

En la unuaj vicoj, kiel parto plej sana de klaso popola, ni luktas, laboras k mortas, samtempe oni sonĝas...

Flaman saluton al ĉiuj, aserton sinceran de firma konvinko pri baldaŭa venko, aklamon al nova aŭroro socia, sendas ni, adeptoj de alta idealo, dum paŭza deĵoro, en la unua vico!

Atentu vi, almenaŭ, la eĥon de nia sopiro. Meditu k laboru konsekvence!

MOZAIKO

● Nia glora popola poeto Garcia Lorca mortis, fusilmortigita de la faŝistoj, en Granada.

Dum batalo en Madrida fronto, ankaŭ mortis la fama skulptisto Emiliano Barral.

Pace ripozu tiuj du viktimoj de la «faŝista civilizo»!

● Hispana registaro diras per manifesto al nia popolo:

«De nun perfidulo Franco havas oficialan agnoskon de Berlino k Romo. Tiamaniere la pormilitaj fortoj antaŭeniras emfaze, inter la malkuraĝo de demkratiaj landoj, al starigo de faŝista hegemonio en okcidenta Europo. Sed samtempe la rolo de Hispanio kiel bastiono de demokratio kreskas gigante».

«Faŝista Italio, kiun la ligo de Nacioj denuncis kiel ATAKINTA ŜTATO, kiu iniciatis en Abisenio la taktikon detrui amase civilulojn, kiel oni faras nun en Madrido (ne atingante la celitan senkuraĝigon), trovis en Franco la kunkulpulon, kiun ĝi bezonis por provi la aldonon de Balearaj Insuloj al Imperia Krono de Etiopio.

Kun ĝi kunlaboris Germanio, kiu majstras la arton perfidi traktatojn, kiu forestas la ligon de Nacioj ĉar tiu baras ĝiajn atakemajn celojn; ĝi serĉas, en kunlaboro kun perfidaj generaloj, la krudaĵojn, kiujn ĝi bezonas por almiliti la naciojn, ne submetiĝintaj al ĝia regado.

Por civilizi Hispanion ili uzas marokajn trupojn, k tiuj, kiuj subskribis, kune kun Hispanio, traktaton pri protektorato al Maroko, SILENTAS».

● Japanio, Germanio k Italio interkonsentis pri reciproka helpado por kontraŭbatali komunismon.

Kiel prave asertas usonanoj, ĉiu registaro devas solvi interne siajn enlandajn politikajn situaciojn.

Ĉar tiu interkonsento celas nur altrudi faŝismon al ĉiuj, kial ankoraŭ ne venis taŭga momento por starigi demokratian interkonsenton?

● Germana registaro helpas malkaŝe la ribelintojn. Germana bataliono por aera defendo alvenis en Marokon; ĝi konsistas el dek du kanonoj k 800 soldatoj. Kirasŝipo «Emdem» k du ŝarĝŝipoj kondukis el Hamburgo armilojn k soldatojn al ribelintoj.

Sed malgraŭ ĉio, Germanio apartenas daŭre al Komitato por la «ne interveno».

● La glora verkisto Romain Rolland sendis al ĉiuj popoloj ŝirigan, kortuŝantan alvokon pri helpo al Madrido, kies estas jenaj frazoj:

«Terura krio eliras el bruligitaj ŝtonoj de Madrido. La fiera urbo kiu regis iam duonon de Malnova k tuton de Nova Mondo. (kiu ankaŭ estis radianta lumturo de okcidenta civilizo), estas atakata de armeo konsistanta el afrikaj maŭroj k fremdlegianoj...»

«Hospitaloj k muzeoj falas sub bruligaj bomboj; kun sia popolo denove mortas Velazquez.»

«Kiu povos haltigi ĉi tiun brulадon se oni ne estingas ĝin ĉe la komenco? Ĝi pereigos la tutan mondon.»

● Nia ministro de Maro k Aero publikigis noton per kiu plendetale oni priskribas la atakon al niaj militŝipoj ankrumitaj en Cartagena, fare de du fremdaj submarŝipoj; k ĝi asertas ke germanaj k italaj militŝipoj persiste neebligis, aspektante normalajn manovrojn, la movojn de niaj militŝipoj kiuj pro tio ne povis ofte atingi ĝiajn militajn celojn.

● Interne de la domo kie kuŝis en Madrido la germana ambasadorejo estis arestitaj 45 faŝistoj, kiuj fortikigis ĝin k estis provizataj grandkvante je ĉiaspecaj armiloj k veturiloj. Ili intencis militrezisti ĝis eniro de faŝistaj trupoj en la urbon.

● Ĉirkaŭ 300 diverstendencaj hispanaj kontraŭfaŝistoj enkarcerigitaj en Portugalio, estis kondukataj per ŝipo «Miassa» al insula malliberejo.

La nombro da rifuĝintoj, kiujn sendis en koloniajn malliberejojn la portugalia diktatoro Oliveira Salazar, jam atingas la ciferon 1400, kiu pruvas ke portugalia registaro ankaŭ bone praktikas la «ne intervenon».

● El respondoj de generalo Kleber al gazetisto kiu intervjuis la estron de Internacia Brigado, ni citas jenon:

«Mi venis en Hispanion ĉar necesas kontraŭbatali la faŝismon kie ĝi furiozas. Venkinte ĝin ĉi tie ni evitos novan eŭropan militon.

Popolo, kiu defendas sian historian destinon, sian liberon k sian sendependon, rajtas venki. Faŝisma venko en Hispanio signifus koloniigon fare de la germana k itala imperiismoj.»

● La fame konata verkisto k esperantisto Ludwig Renn, kiu komandas batalionon Thaelmann, diris jene:

«Unueca agado en nia bataliono ne estas problemo ĉar ĉiuj niaj kamaradoj havas perfektan disciplinon

Momente nur ekzistas baro, pro la diverseco de lingvoj, sed ni grupigos ĉiujn laŭ respektivaj landoj por solvi la aferon.

Se ĉi tiu milito estus vere civila milito baldaŭ finiĝus; malgraŭ ĉio la faŝistaj landoj estos venkitaj de internacia solidaro.

Pro tio mi venis ĉi tien; hodiaŭ nia patrio estas Hispanio.»

● Grupo da anglaj deputitoj, konservativaj k laboristaj, vizitis nian urbon dum nia konstitucia Parlamento funkciis. Poste ili vizitis madridan batalzonon kie ili povis konstati verajn sciigojn.

Ili ja vidis propraokule faŝistan bombardadon al civilaj enloĝantoj; ili vidis kiel la ribelintoj bruligis k kanonpafis nebatalantan zonon; ili vidis ke faŝistoj jam uzas venenagasojn, k. t. p.

Konsekvence ili petis telegrafe al Londono urĝan sendon de kontraŭgasaj maskoj, k per radioparolado promesis solene peti al ĉiuj landoj helpon por mildigi k ĉesigi la sekvojn de ĉiuj faŝistaj monstraĵoj.

Ni ne multe fidas al sukceso de tiu tasko ĉar Anglio, pere de la «ne interveno» celas eviti eŭropan militon, ne atentante ke per tia konduto ĝi akcelas la alvenon de terura mondmilito.

● El domo apartenanta al la Legacio de Finnlando en Madrido oni ĵetis du bombojn, la 1. k la 3. Decembro. Sekve de tio la domo estis traserĉata trovante tie 567 faŝistojn k grandan arsenalon. Estas konstatinda fakto ke multaj eksterlandanaj diplomatejoj protektas aŭ helpas ĉiel ajn faŝistojn.

● Ĉiutage elŝprucas novaj batalantaj tanko-ĉasistoj, kiuj ripetas la kuraĝan faron de heroa Antonio Coll. La faŝistoj perdis 12 tankojn ĉe madrida fronto dum kvar tagoj; kelkaj el ili estis tuj utiligataj.

Rekorduloj estas jam pri tiu tasko: K-doj. Grau, Cornejo, Molina k Carrasco. Ankaŭ reliefiĝis José Vilaró, kiu ĉasas tankojn per mitralilo. Ili prave estas nomataj «La hispanaj maristoj de Kronstadt».

● Hispana Ministro de Instruado deklaris antaŭ aro da francaj katolikoj, ke se ili ne konsideras kiel fratojn tiujn, kiuj perfidas sian patrion, kiuj transformis preĝejojn je fortikaĵoj, kiuj praktikas Kristanismon per masakro de infanoj k virinoj, k kiuj vendas pecojn de sia lando; ili povas prave aserti ke la sinceraj katolikoj ne estas persekutitaj en Hispanio.

● Germana katoliko opinias: «Kristanismo estas popola religio ĉar devenas de subpremita popolo, sed Eklezio alprenis de l' Kristanismo tion, per kio ĝi povus sin defendi de Kristo. El religia sento ĝi kreis materialan forton; sed hispana milito pruvas i. a. ke vera Kristanismo havas nenion komunan kun Romo. Kie estas la popolamaso tie estas aŭtentika Kristanismo, sinceraj katolikoj nepre estas bonaj popolfrontanoj.

Tion diris K-do. Karlo Weiner, germana aktiva katoliko kiu batalas en defendo de Madrido, en la 12ª Internacia Brigado.

Hispanio sangas nun konvulsie en defendo de via propra libero!

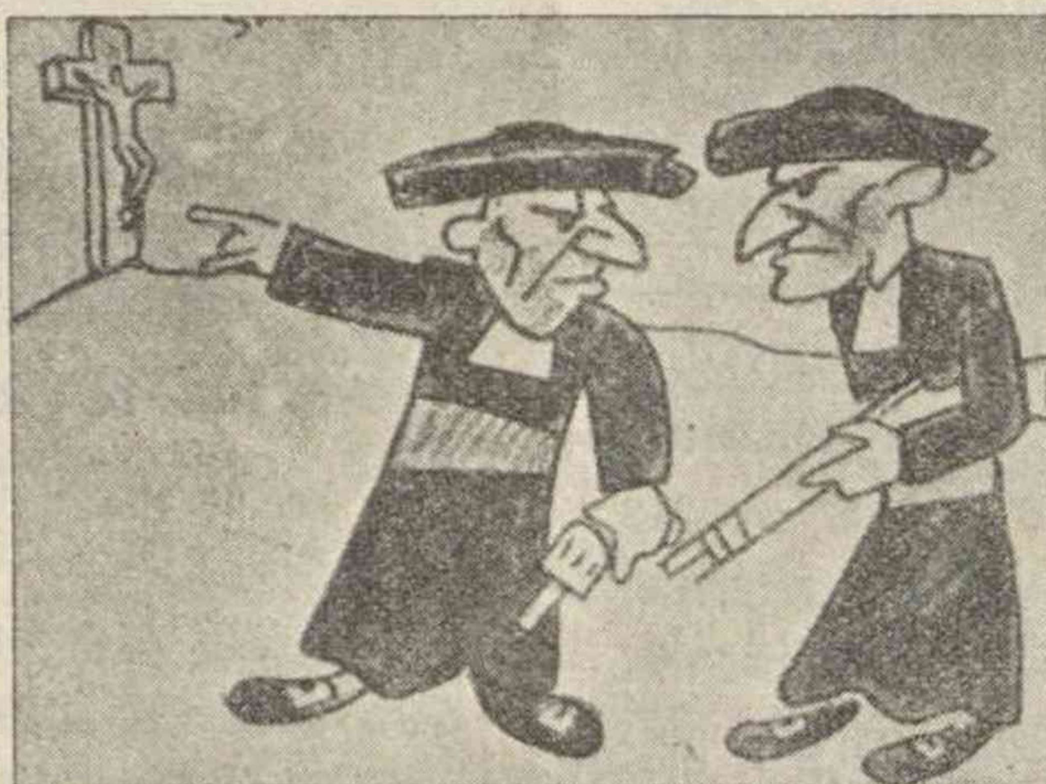
MAŬROJ!

Al la faŝistaj hordoj de Franco ekmankis la maŭra karno por kanonoj. La indiĝenoj el Maroko komencis elĉerpiĝi. Fariĝis malfacile eligi ilin el siaj triboj. La kompatindaj rifanoj jam ne plu estis trompeblaj per falsaj promesoj pri postvenkaj donacoj de grundoj k arabaj preĝejoj sur fruktodona Hispanio. La maŭroj ektimis aliĝon al la vicoj de la faŝistaj generaloj. Ne plu eblis, do, daŭrigi la rekrutadon de maŭroj en la ĉirkaŭaĵoj de la blanka urbo Tetuano nek en la pordoj de la sankta urbo Xauen. La perfida sultano mem ektimis pri sia propra vivo. Liaj regnanoj, tre cedemaj kun la ordonoj de la Korano, kiu devigas ilin al blinda obeemo al la Senditoj de l' Profeto, kontraŭstaris al la superaj ordonoj, eĉ se ĉi lastaj estis anoncitaj ĉe la sojlo mem de la Moskeoj.

Oni devis iri pli internen. Oni devis rekruti kompatindajn mahometanojn, ekspluatatajn pariojn. Ne gravis, se por tio oni devis eliri el la hispana teritorio. La makleristoj pri arabaj gentanoj senpune trapasis Uxda' n, k en la departemento de Orano, de Saida ĝis Colom-Béchar, la faŝistoj rekrutis pliajn maŭrojn per la faŝista mono k kun la permeso de la alĝeriaj aŭtoritatoj.

Alĝerio estas la dorlotita kolonio de Francio. Sed tie la vigla Francio de la Popola Fronto, la aŭtenta Francio maldekstrula, havas malmultan influon. Tie, «francistoj», «camelots du roi», «croix de feu» k la tiel nomataj sendependaj respublikanoj estas kiuj regas k sin trudas. La urbestro de Orano estas pastro. Li estas abato, kiu ne forlasas sian klerikan kostumon eĉ dum frivolaj diboĉadoj, al kiuj li tre multe emas. Abato, kiu, kompreneble, forpelis el la urbodomo la izraelidojn. Ne kontenta per tio, de tempo al tempo, li ankaŭ ĝojas koliziigi ilin kun la araboj, por ke povu amuziĝi la «francistoj», la «camelots du roi» k ĉiu aliaj friponoj, kiuj sentas admiron pri la bela Hitler.

En Sidi-bel-Abbés — malgranda urbo de la Orana departemento—, la hispanaj faŝistoj, kun fia helpo de siaj francaj kolegoj, donis teruran batadon al la konsula reprezentanto de Hispanio. Tio okazis antaŭ kelkaj semajnoj, dum la pedeloj de Johano

INTER «KRISTANAJ» PASTROJ

—Tiu stultulo neniam sciis ion pri Politiko

March, la financinto de ĉi tiu milito, sin dediĉadis libere al la rekrutado de maŭroj por sendadi ilin, tra Uxda, al urboj Melilla k Ceuta.

Ne estos malfacile supozi, ke la enviciĝo de arabaj dungatoj fariĝis sen grandaj penoj. Kiel kontrasto al tio, ni havas informojn, ke oni bojkotadis oficiale monkolektojn k manifestaciojn favore al Hispanio, al la aŭtenta Hispanio, respublikana k laborista, kiu luktas por ĉies libero.

Socialistoj, komunistoj k naciistaj junuloj arabaj protestis vane. La abato Lambert, kiu prezidas la Konsilantaron de la urbo Orano, ne volas aŭdi pri tio. Li estas, kompreneble, je la dispono de Hitler k Mussolini.

Laŭŝajne, la franca registaro ne volas miksiĝi en la alĝeriajn aferojn, ĉar ĝi volas eviti super ĉio koliziojn inter araboj k judoj. Sed, en realo, tio estas nur la oficiala preteksto, kiun la reakciaj alĝerianoj prezentas al Blum.

Plue, al la terposedantoj k kapitalistoj el Alĝerio interesas tre multe, ke la konkurenco de la hispanaj oranĝoj k aliaj produktoj ne estu ĝeno en iliaj sendoj al Francio. Kun la milito k kun la dezirata ruiniĝo de la valenciaj kampoj, Alĝerio faros grandajn negocojn. Kiel, do, la alĝeriaj kapitalistoj ne helpos por ke la marĉandistoj de homa karno povu varbe rekrutadi pli k pli da maŭroj?...

Ĉe la ekapero de maŭroj el Orano en la sojlo de Madrido ties defendantoj ekhavis ian surprizon. Ili sin demandis, se eble al Franco finiĝis «la aliaj maŭroj». La proletaj partioj ĉiam estis tre solaj defendantoj por la maŭra popolo. La stranga fakto ne devas mirigi ilin, ĉar, eble, iun tagon, ili ekvidos eĉ abisenaj «askarioj» en la pordoj de Madrido. Ĉio estu por la bono k prospero de la «nacia» k «katolika» movadaĉo!

KOMENTARIOJ

Ekonomia Kerno

La politika celo de germana k itala imperiismoj, rilate al hispana lukto, estas bone konata. Ili celas starigi en nia lando, fortan bazon por la daŭrigo senĉesa de siaj militaj planoj.

Pro la kutimaj hezitoj, kiuj konstante ornamas anglan k francan politikon, tiuj imperiismoj havis glatan, senbaran vojon al sia celo. Abisenia konflikto, Versajla traktato k germana rearmigo estis ŝtupoj facile surpaŝitaj de tiuj arogaj faŝismoj, kiuj facile kredas ke per sinsekva minacado baldaŭ ili estros la mondon.

Sed ili ne celas mastri la mondon pro politika vanto nek pro sentimentala deziro pri rasa subpremo. Laŭtegaj proklamoj de tiaspecaj motivoj, alvokoj al ordo k preĝoj al dioj, zorge ŝirmas ekonomiajn kaŭzojn, kiuj nepre ekzistas en ĉiaj militoj.

Angla k franka gazetaro priskribas detalojn, kiuj konkrete spegulas la veran sencon de germanaj planoj. Germanio helpadas, sendas armilojn k sendas soldatojn, sed tuj post la venko ĝi sendus fakturon, kies koncernan pagon ĝi facile sukcesus atingi de lakeaj generaloj.

Industriaj gravuloj ellaboris planon laŭ kiu Germanio ekonomie prosperos per sistema dujara ekspluatado de nia lando. Kavalkado de milionoj, kiuj nuntempe vojaĝas, per senĉesa helpado, poste revenos en fantazia nombro sub diversaj formoj; metalaj krudaĵoj, industriaj mendoj, intensa migrado...

Germanio aranĝos per sia milita arto fortan Hispanion, kiu efike povos helpi faŝismon dum proksima «plena milito», kiun anticipis Ludendorf. Por atingi tion germana industrio konstruos ĉi tie fortikaĵojn, aerodromojn, specialajn kazernojn, ktp. precipe apud franca landlimo. Nedubebla pruvo, pri ĉi tio dirite, estas, ke aera línio de Seviljo al Afriko jam estas mastrumata de germana kompanio.

Krom absoluta regado de mediteranea maro, Italio pretendas ekonomian celon, kies gravecon ni rimarkigas: Mussolini aspiras absolute kontroli produktadon de hidrargo.

Antaŭ la milito italoj produktis kvaronon de l' tutmonda produktado k hispanoj pli ol trionon; per hispana k itala produktadoj, bone organizataj, la internacia faŝismo rapide atingus kruelan monopolon pri neofta metalo, tiom necesa por milita industrio.

Eble estas ankoraŭ aliaj neaperintaj ekonomiaj celoj, per kiuj faŝistaj landoj intencas angore savi ekonomiojn, rapide velkantaj pro faŝisma sistemo; sed vane ili penas ĉar nuna luktado naskos tre baldaŭ radiantan triumfon k fina venkado de tutmonda demokratio.

FAŜISTA PATRIOTISMO

Sub tiu sama titolo, angla deputito John Strachey verkis sekvantan artikolon:

«Granda sektoro de brita gazetaro jam ne plu volas nomi hispanajn faŝistojn, «ribeluloj». Vere mi opinias, ke tiu vorto «ribeluloj» estas tro nobla; ĝin oni ne povas apliki al hispanaj generaloj. Sed «Daily Mail» k aliaj similaj gazetoj ricevis ordonon nomi ilin «naciistoj», «ribelpatriotoj» aŭ «patriotoj». Nu, bone: la vorto «patrioto» signifas amanton al sia lando. Ni ĉiuj estas veraj amantoj de nia lando; tamen, dank' al «Daily Mail» ni sciiĝis pri vera senco de «patriotismo».

Por meriti nomon de naciisto aŭ patrioto, estas simpla formulo: Oni mendas ducent bombardajn aeroplanojn al fremda registaro, kiu estas preta sendi ilin; oni dungas fremdajn aviadistojn k oni provizas ilin per la plej teruraj k efikaj mortigiloj; poste oni sendas ilin flugi super la ĉefurbo de propra lando, kun ordono neniigi la enloĝantojn per infera pluvo de likva fajro.

Alia formulo konsistas el rekrutigo de salajrata armeo el la ĉiamaj malamikoj de la lando, transporti tiun armeon tra la koro de l' propra lando, bruligante ĉion k murdante ĉiujn, ĝis la pordoj de l' ĉefurbo.

Tiuj du formuloj entenas la esencon de patriotismo tiel, kiel oni ĝin komprenas en jaro 1936. Tiaj estas la kondutnormoj de patrioto, kiu tiel povas agi dum eŭropaj registaroj ne aŭdigas eĉ susuron de protesto.

Ĉiutage grandaj ĵurnaloj fervore alvokas patriotismon de l' popolamasoj; se iu kuraĝas dubi pri la devo batali por sia lando, kiun havas ĉiuj laboristoj, kia ajn estu la ebla milito aŭ kia ajn estu la registaro kiu tion ordonu, malhonorigas lin k eĉ pelas, al memmortigo, socialiston tiel moderan kiel Salengro.

La reganta klaso diris ĉiuforme, ke patriotismo k amo al patrolando estas plejsupera k unika devo de l' homo; malgraŭ tio la monstraĵoj, kiujn plenumas Franco en sia naskiĝlando, apenaŭ eltiris protestan vorton.

Ĉefe en Anglio oni instruas al laboristoj ke la koloraj rasoj estas nature malsuperaj k ke alirasanoj nur naskiĝis por resti subpremataj de blankuloj; spite tion, niaj ĵurnaloj dediĉis nenian komenton al la fakto ke maŭroj estas transportitaj en Madridon.

Ke hispanaj faŝistoj utiligas kolorrasulojn por murdi siajn kunlandanojn, tio ne pliigas la teruron de l' faktoj. Tamen, kiu havas ian senton pri Historio nepre emociiĝos konstatante, ke aspirantoj al regado de eŭropa lando, denove importas al nia kontinento la aziajn aŭ afrikajn idojn de popoloj, kiuj iam konkere subpremis Eŭropon. Tio signifas ke sentoj de raso k tradicio, al kiuj instigas niaj regantaj klasoj, ne posedas realan sencon; ke ili uzas rimedojn por defendo de sia mono.

Maŭraj trupoj kun italaj k germanaj aviadistoj detruas madridajn kvartalojn. Samtempe, kiam mi skribas ĉi tiujn vortojn, falas bomboj sur domojn k popolon de eŭropa ĉefurbo. Detruo de Madrido, fare de hispanaj riĉuloj k per fremdaj trupoj, lasos profundan postsignon en eŭropa historio. Ni estas multaj, kiuj anticipis la averton pri danĝero de bombardado al moderna granda urbo; scienculoj diskutis k deduktis pri neniigo de miloj da estuloj.

Tiuj anticipoj realiĝas nun k mi asertas, ke jam KOMENCIS AGONIO DE EŬROPO. Ni jam scias kion konjekti; riĉa klaso ne haltos antaŭ ia baro, eĉ malgraŭ ke tio signifos detruon de ĝia patrolando. Ni jam scias ke nur aŭdiĝos kelkaj protestaj vortoj kontraŭ tia agado.

Ni konstatu jenan fakton: laborista klaso, nur laborista klaso!, povas savi Londonon, Parizon, Berlinon, Vienon k ĉiujn eŭropajn kulturcentrojn, el la ruino kiu pezas sur Madrido nunmomente. Nur laborista klaso povas tion atingi se ĝi volas k se ĝi scias organiziĝi.

Laŭ korespondanto de «Times», la plej dikaj faŝistaj kanonoj bombardis ĉefe la konstruaĵojn de Universitata Urbo (apud Madrido), faŝistaj aeroplanoj detruis kvar preĝejojn k bruligis palacon de Duko de Alba, kiu estis la plej grava muzeo, krom tiu de Prado. Kiuj sin nomis, inter ni, zorgantoj de l' kulturo eĉ ne komentas tiajn faktojn; male, kiam alvenas sciigoj pri detruo de artaĵoj, kulturcentroj, pri morto de madrida popolo, kiam korespondantoj diras ke ili vidas fali el domoj kripligitaj korpoj de virinoj k infanoj, tiam Mussolini k Hitler agnoskas Franco'n kiel ŝtatestron de Hispanio.

INTERNACIA KONTRAŬFAŜISTA SOLIDARO
Roto da eksterlandaj kunbatalantoj de la Internacia Brigado marŝas al la fronto

Komprenebla estas tiu reciproka agnosko; per ĝi Franco liveras pruvon pri sia aparteno al la bando de tiuj, kiuj dronigas la patrion en sangon de l' propra popolo. Li per tio pruvas, ke li estas ja vera faŝista patrioto, inda je akcepto flanke de faŝistaj patriotoj de Eŭropo.

De antaŭ multe da tempo la konscienco de eŭropa kapitalista klaso malvivas; se iu dubas pri tio, bonvolu konstati ties silenton antaŭ madridaj masakroj. Nur laborista klaso kapablas hodiaŭ varti sentojn de homaranismo. Kiuj ne mortigis en siaj koroj tiujn homamajn elementajn sentojn, kiuj ankoraŭ kapablas indigniĝi antaŭ murdo al sendefendaj viroj k virinoj, devas aliĝi al la movado fervore organizita de la laborista klaso.

Por uzi restintan materialon, ni aldonas eksterordinare du paĝojn al ĉi tiu numero. Jen do praktika esprimo de danko al niaj helpantoj k ankaŭ instigo, al ĉiuj ceteraj amikoj, memori konstante, ke la pano estas farita el faruno k certe ne el vanaj iluzioj...

Batalantino mortis...

Virinoj el ĉiuj landoj: Lina Odena mortis! Nia kamaradino, nia plej amata fratino, la kunulino de nia animo forlasis nin por ĉiam, ho ve! Ĉiam preta, afabla, ŝi estis, por ni ĉiuj, la plej bona konsolo dum la plej malfacilaj momentoj... k nun ŝi jam foriris por ĉiam de nia flanko... Ŝi mortis, sed ĉe nia koro ŝi vivos eterne! Tamen, kiel malfacile, estas al ni kutimiĝi al la ideo, ke Lina Odena mortis. Ni ne povas rezigni kredi tion, ne plu vidi ŝin, ne plu aŭdi ŝian voĉon kiu parolis ĉiam pri laboro, pri organizo, pri decidigaj triumfoj sur la faŝismo!...

Lina kara!... Niaj okuloj malsekiĝas per larmoj k ni ne hontas pro nia ploro, ĉar ni ploras por Lina Odena. Lina Odena, kiu estis por ni nia plej kara espero. Lina Odena, kiu estis por ni simbolo pri la venontaj generacioj... Ŝi estis la unua ĉiam por la laboro. Lina Odena neniam malakceptis iun oferon. Ĉiam aktiva, gaja, ridanta, kun sana optimismo, eĉ antaŭ danĝero. Lina Odena dediĉis sian tutan vivon al la emancipiĝo de siaj fratinoj. Malgraŭ sia juneco, ŝi konis pri la terura trakto de la karceroj, pri la penadoj de la eksterleĝa vivado. Jam en nia glora Oktobro ŝi sciis okupi sian postenon batalante kontraŭ la malamiko kun la pafilo en la mano. Ĉe la eksplodo de ĉi tiu krima ribelo si troviĝis en la andaluzia provinco Almería kie tuj ŝi komencis kun mirinda kapablo k fervoro organizi kolonon, la kolono kiu ĉirkaŭsieĝas Granadon.

Lina Odena, ĉiam la unua por la laboro k por la ofero, por montri ekzemplon, ŝi volis ĉiam iri en la avangardo, ĝis kiam, iun tagon, ho ve! ŝi perdiĝis kun kelkaj kamaradoj k falis en la malamikajn vicojn. Ŝi ordonis al la kunuloj saviĝi k dume ŝi restus tie rezistante por faciligi ilian savon. Unuj eskapis, aliaj mortis apud ŝi... La lastan kuglon ŝi gardis por si mem! Ŝi sciis pri la barbaraĵoj de la faŝistoj k ne volis fali viva en iliajn monstrajn manojn... Ploru, ploru, virinoj, por Lina Odena k tiu ploro fariĝu indigno, fariĝu kolero por venĝi ŝin, por venĝi nian heroinon, simbolo pri l' venontaj generacioj!...

Ŝia korpo estis transportata al Granado de la faŝistoj, kiuj elmontradis ĝin kiel venkosignon...

Lina Odena: la laboristoj, kamparanoj, soldatoj, maristoj k aviadistoj kiuj batalis sub cia komando, kuntiritaj la pugnoj pro doloro, pro kolero, promesas cin venĝi.

Lina Odena! Gvido de la junularo! Mirinda ekzemplo pri heroismo, pri abnegacio: Morgaŭ, kiam ciaj murdistoj estos neniigitaj, ni promesas iri al Granado jam liberigita el la faŝista jugo, k antaŭ cia kripligita korpo ni klinigos niajn ruĝajn flagojn k ni, k kun ni ĉiuj virinoj de la mondo, memoros pri ci k cia nomo estos la flago de ĉiuj virinoj batalantaj kontraŭ la faŝismo, por la Libero!

Lina Odena, ĝis tre baldaŭ!

KARA LEGANTO!

Spirita fadeno, inter via emocio k nia fervoro, estas ĉi tiu vigla gazeta heroldo POPOLA FRONTO, guto sinsekva de obstino tre prava, glite ruliĝanta, sur la kampo ebena de la esperantismo.

Via materia helpo jam nun estas pli facila. Nia internacia adreso en Francio garantias la akcepton poŝtmandate de viaj monaj donacoj.

Daŭre, amikoj, kolektu do monon senlace, centimon post centimo, jam tuj mem, por nia k via bulteno, kiu povos diri tre aroge, pro tio, ke neniu alia estas sia mastro krom la honesta esperantistaro de la tuta mondo!

Ne forgesu ke la nova adreso validas nur por ricevi monon. Ĉion alian, eĉ respondkuponojn, oni devas adresi al nia redakcio. Atentu bone tiun averton!

INTERNACIA ADRESO nur por mono	REDAKCIA ADRESO por ĉio alia
FARENC GUSTAVE 56, Rue du Parc ORLEANS (Loiret) FRANCIO	POPOLA FRONTO Mar, n.° 25 VALENCIA (Hispanio)

Hispana Romanco

Dediĉ. al Generalo Mangada

Suna lando de hispanoj,
Hispaninoj, verva danc',
Taŭroludoj, ŝprucfontanoj,
Romantiko de romanc'.
Son-bracelet'
Krak-kastanjet',
kaj bril'
kaj tril'
de l' ama pet'.

Pastroj, junkroj, bankieroj,
Franko, Mola, plia band'
Kun la helpo el ekstero,
Volas regi plu en land'.
Kaj jen komplot'
en tuj-eksplod'
ribel'
en ŝvel'
de l' nigra kot'.

Generaloj kur-rapidas
Respublikon murdi for,
Kaj Berlin' kun Rom' egidas
Entreprenon de l' teror'.
Tuj en aplik'
la mekanik',
risort'
de fort'
de brunsvastik'.

De Bilbao ĝis Granado
Flagras ruĝa ilumin',
Sonas pafoj, kanonado,
Flame ringas fajra vin'.
Sub suna ard'
batalbombard'
kun bru'
detru'
ribelstandard'.

Gejunuloj, maljunuloj
Kaj virinoj en egal'
Kun ekflamoj en okuloj
Iras ĉiuj al batal'.
En bato-pret'
jen bajonet'
kun bril'
armil'
de la prolet'.

La hispana Respubliko
Venkos bandojn en frakas',
Se kamparo kun fortiko
Sekvos post proleta klas'.
Nur en la lig'
estas efik'
kaj sort'
kaj fort'
de l' Respublik'.

Originale de E. MIĤALSKI

Esperanto estas balailo por abunda rubo en la internacia gazetaro!

LA ROLO DE ESPERANTO

Okaze de bonintencaj, naivaj pensoj de iu kunlaboranto aŭ redaktoro de sveda gazeto «La Espero», kiu pli atentas la eksterajn signojn ol la kernon de la aferoj, iu skotlanda esperantisto, leginte la koncernan artikolon, sin kredis devigata opinii pri la rolo de Esperanto, k eligis sian penson tiurilate.

Li facile parolas pri «politikaj ekstremistoj» kiuj uzas la lingvon kiel helpilon, kio sekvigas danĝeron por Esperanto, kiu fakte jam trovis fortajn barojn en pli ol unu lando k eĉ malpermeson.

Strange estas, en la nuntempo, ke estiĝas ankoraŭ diskutoj pri esperantismo, kiel ideo-forto kapabla kunigi homojn, kies interesoj estas tute kontraŭaj aŭ kies sentoj k kredoj socipolitikaj estas absolute diferencaj, nur dank' al uzado de sama lingvo. Se homoj parolantaj la saman lingvon, nepre konsentus amike al ĉio ajn, ja ne estus konfliktoj interne de la teritorioj kies enloĝantoj estas samlingvaj. Tamen, la diversaj tavoloj de ĉiu lando ofte interdisputas k eĉ homoj apartenantaj al la sama klaso estas inter si malamikoj.

Kial la esperantistoj estus escepto? Se dekomence la lingvo estis alprenata de bonkoraj idealistoj, kiuj naive esperis tiun neefektivigeblan sukceson, tre baldaŭ Zamenhof mem konsciis pri la bankroto de tiucela entrepreno, ĉar la deziro, nobla k digna, estis senbaza pro malatento al la veraj cirkonstancoj, kiuj disigas la homojn, por kiuj la simpla uzado de komuna lingvo ne estis solvo.

Tial la movado dispeciĝis je kelkaj organizoj, laŭ celoj k aspiroj de la diversflanka esperantistaro. Ĉu ne daŭre ekzistis malkonsento inter la membroj de universalaj asocioj esperantistaj? La nova I. E. L. en kontraŭstaro al U. E. A. estas freŝa pruvo pri ĉi tio.

Zamenhof do nur povis oferti al la homaro internacian helpan lingvon, kiel komprenilon por malsamlingvanoj sen celo trudi devigon al iu ajn kredo, ĉar li konsciis pri la neebleco starigi akordon sur tiu bazo. Ni ne neas, ke ekde la momento, kiam iu homo simpatias al la disvastigo de neŭtrala lingvo, li jam estas progresemulo posedanta solidarecajn kvalitojn en principo, sen sklaviĝo al naciemaj antaŭjuĝoj, ĝenerale sed ne ĉiam, ĉar ankaŭ ekzistas esperantistoj submetitaj senrimede al superstiĉoj, kiuj baras la vojon al internacia alproksimiĝo.

Ke Esperanto celas nur esti helpilo por la rilatoj inter la diverslingvaj nacioj, evidentiĝas per la strofoj de la himno. Neniel estas en ĝi aludite, ke la lingvo pretendas eviti, ekzemple, la klasbatalon. Ekzistas sendube la Interna Ideo, kies konsisto estas mola idealismo por kontaktigi la malsamligvajn popolojn, por ke ili pli intime interkonatiĝu. En tiu senco nur povas esti uzata la esprimo «samideano» k ni pli ŝatus la vorton «samlingvano» anstataŭ ol «samideano» tial ke ĉiu havas siajn propajn k apartajn ideojn pri ĉio ajn alia krom la uzado de sama lingvo.

Ekster tiu tezo, se oni flaras danĝeron por Esperanto pro ĝia apliko al propagandado de la tiel nomataj «politikaj ekstremismoj», oni povas aserti, ke estas ekstremista reĝimo, kiu forpelas nian lingvon el sia lando, anstataŭ profiti ĝin por propagandi eksterlanden sian doktrinon k siajn «glorojn». Reĝimo, kiu tiel despote agas, bone pruvas, ke ĝi malakceptas k malpermesas la aliĝon al tiu «interna ideo», kiun ĝi juĝas malkonforma al siaj celoj. De lingva vidpunkto estus sensencaĵo malpermesi Esperanton pro la fakto, ke ĝin uzas la partianoj de kontraŭa politika doktrino. Ĉu, se tiuj lastaj uzus anglan lingvon, oni malpermesus ankaŭ la lernadon k la uzadon de la lingvo de Britio? Sekve do, ĉar la «politikaj ekstremistoj» uzas daŭre la presarton, ke la naciecaj faŝismoj ne plu uzu la presejojn. Kompreneble, en tiuj landoj, la kaŭzo de la persekutado al Esperanto estas ĝia vera «interna ideo» k nenio plu. Kredi, ke tio okazas ĉar ĝi estas lingvo vigle uzata de «politikaj ekstremistoj», ne pravas, ĉar la malpermesantoj mem ankaŭ estas politikaj ekstremistoj.

Por fini, ni menciu, ke ĉar Zamenhof donacis Esperanton al la tuta mondo k ĝi estas nenies propraĵo, ĉiu rajtas apliki ĝin al siaj privataj celoj, laŭ diras mem nia angla samlingvano en sia skribaĵo al la gazeto sveda. Esperanto povas esti uzata por ĉiuspecaj klopodoj. El tio konsistas la neŭtraleco de nia lingvo. Nek ĝi signifas politikan tendencon, nek ankaŭ iu politika tendenco povas meti ĝin je la servo ekskluziva de sia aparta celo. Mallonge, ke neniu organizo aŭ doktrino rajtas pretendi la monopolon de Esperanto.

Dum ni konstatas kontentige, ke ĝi estas obstine rifuzata de la faŝistaj ŝtatoj por ilia propagando, ni fieras uzi ĝin dorloteme por disvastigi la abomenindaĵojn de la hispanaj faŝistoj, k senmaskigi ilin k ties eŭropajn helpantojn, por ke ili estu malbenataj de ĉiu digna homo k sekve ankaŭ de ĉiu digna esperantisto.

Ĉe la Esperanto-Neŭtraluloj

En la numero de Aŭgusto-Septembro de «Nia Gazeto» aperis traduko de intervjuo, kiun faris franca ĵurnalisto al M. de Unamuno.

Dorlotite de la Respubliko, Unamuno, kiu estas paradoksa strangulo, plena je fiero pri si mem, konvertiĝis lastatempe al la faŝismo, en kiu li subite ekvidis «la savoforton de l' civilizo k de la kulturo».

Ni, hispanoj, sufiĉe bone konas la travivaĵojn de tiu «eminentulo», ĉiam preta alĝustigi sin al la modo, ĉar mankas al li propra firma ideologio. Kredeble, lia lasta akrobataĵo estis motivigata de la hazarda fakto, ke li troviĝis, ĉe eksplodo de la ribelo, en urbo kie la perfidaj generaloj bonŝance sukcesis... Sed tio ne gravas.

Tamen, ni reliefigu tiun kvazaŭan propagandon en «Nia Gazeto» per publikigo de la intervjuo sen ajna komento, emfazante krome la gravan personecon de S-ro. Unamuno. Jen pruvo de «senpartieco» de tiu franca Esperanto-gazeto, ignoranta la malpravon k la mallojalecon de la ribelintoj k la mensogojn de Unamuno.

Bela sinteno por gazeto, kiu volas aspekti demokrata k liberala! Eble la redaktoroj de tiu neŭtrala gazeto zorgas pri simila gesto, okaze de eventuala militistara faŝista ribelo en Francio!

Sendube, tiu elmontro de simpatio al la deklaroj de S-ro. Unamuno, fare de tiu gazeto, estas «alia» faceto de la «ne interveno» laŭ demokrata vidpunkto de demokrataj esperantistoj.

Kiel statas la demokratio, eĉ en Esperantujo!

Intertempe, ni per la sperto, lernas.

KLARIGO NECESA

Ni ricevas amason da leteroj de amikoj el ĉiuj landoj, kun tiel fratecaj esprimoj, ke ni ne povas ne emociiĝi dum ĝia legado. Kortuŝite, ni volus respondi al ĉiu, individue k rekte. Sed eĉ se ni farus tion pere de nia bulteno, necesus granda spaco, kiun ni k niaj legantoj urĝe bezonas por informoj pri nia afero.

Multaj amikoj sendas al ni salutojn k bondezirojn de asocioj k organizoj neesperantistaj. Tio ĉi postulas—ni ĝin bone komprenas—nepran specialan respondon por la koncernaj kamaradoj neesperantistaj. Ofte asocioj, esperantaj aŭ ne, deziras ke ni estu perantoj por ilia kontaktiĝo kun hispanaj studentoj, junularoj, teknikistoj, sindikatoj k eĉ kun milicanoj de la batalfrontoj!

Estu komprenemaj, kamaradoj! Ni ja travivas militon postulante al ni streĉan laboradon. La hispana popolo nun havas pezan taskon. POPOLA FRONTO ne estas redaktata de profesiaj gazetistoj. La redaktoroj k prizorgantoj de ĉi tiu revueto estas simplaj laboristoj, kiuj post sia longa taglaboro en fabriko, partio aŭ sindikato, eĉ post milita ekzercado, ĵetas sur siajn ŝultrojn kroman ŝarĝon, forŝtelante tempon al ripozo... Ni bedaŭras ne povi atenti ĉies dezirojn.

Post la popolfronta venko en Hispanio, Esperanto plenumos gravan rolon por la interrilatoj de la tumondaj kamaradoj kun la hispana popolanaro. En la nuntempaj cirkonstancoj pli urĝaj bezonoj malhelpas dediĉi niajn klopodojn al tiu celo.

Jen estas la klarigo, kiun ni ŝuldis al kelkaj el niaj estimataj korespondantoj el preskaŭ ĉiuj landoj de la mondo.

KATOLIKA HISPANA VOĈO

La faŝistoj — deklaras S-ro. Irujo—fusilmortigis dek ok pastrojn.

La katolika ministro en la hispana registaro S-ro. Irujo (ĉar ankaŭ estas katolikaj ministroj en Hispanio nuntempe, kune kun respublikanoj, socialdemokratoj, komunistoj k anarkistoj) en la daŭro de intervjuo kun iu ĵurnalisto, deklaris:

«La kulturaj problemoj en nia regiono (Baskaj Provincoj) elvolviĝas sur la bazo de profunda religieca sento de la tuta popolo k sen batalemo kontraŭ la pastroj. Klerikalismo en mia lando ne estas afero ekskluziva de riĉuloj k senopukuloj, ĉar la pastraro mem eliĝas el la humilaj klasoj, fakto kiu okazigis, kompreneble, demokratan orientiĝon.

La episkopo de Vitoria, filo de simpla ŝafgardisto estis forĵetita el sia diocezo de la faŝistoj. La episkopo de Pamplona, filo de laboristo mortinta en laborakcidento, estis arestita de la faŝistoj k dek ok pastroj estis fusilmortigataj. Tiuj krimoj k faraĉoj estas faritaj, ĉar la viktimoj rifuzis meti la religion en la servo de la politiko, la popolo plene respektis ĝin en tiuj ĉi revoluciaj momentoj. Al ni, la religio, ne malpermesas kunvivi k kunlabori kun la komunistoj k la socialistoj tiel en la regiona kiel en la landa registaroj.»

Ni rekomendas tiujn vortojn al la blindaj katolikoj eksterlandaj k petas ilin primediti la ekziston de katolikoj en la «ruĝa» registaro hispana.

Kaj nun, legu:

La korespondanto en Gibraltaro de la angla ĵurnalo «Daily Telegraph» informas sian gazeton pri la pafmortigo al iu pastro, kiu petis de generalo Queipo de Llano ke li malpliigu la nombron da mortkomdamnoj.—«Malĝojigas mian koron—li diris esti devigata sakramenti tiom da filoj de la Eklezio». Queipo respondis nenion. Sed morgaŭe, la pastro estis ekzekutata, post ruze aranĝita speco de juĝado por ŝajnigi, ke li estas simpatia al «ruĝuloj».

Io simila okazis en La Linea al du enterigistoj. Ili diris al la faŝistoj, ke estas terure enterigi personojn ankoraŭ vivantaj. Ili petis al la ekzekutantoj bone plenumi la rolon. La sekvo de tiu peto estis la mortigo por ambaŭ enterigistoj.

Ne estas ni, «ruĝuloj», sed la korespondanto de la angla «Daily Telegraph» kiu raportas.

Religiaj Bagateloj

Makleristo Luis Sanchez, kiu loĝis en Burgos k hazarde estis en Valladolid kiam komencis la ribelo k poste fuĝis tra Galicio, venis al Katalunio kie oni parolis kun li.

Li diras, ke sub la gvidado de la episkopo oni organizadis la persekutadon al laboristoj, k oni fusilmortigis tiujn, kiuj kunportis membrokarton de iu laborista organizo.

Poste, ĉar ili bezonis virojn, la episkopo publikigis manifeston per kiu li vokis la virojn al la laboro k promesis indulgon. Per ĝi li senkulpigis la unuajn krimojn, kiuj estas faritaj «pro la ekscitiĝo de la unuaj momentoj». Ĉar neniu alvenis volonte oni serĉis ilin k murdis kiujn ili trovis.

En la subteraĵoj de la katedralo de Burgos oni magazenis municion k armilojn kiujn ili komencis tuj ricevi konstante k grandkvante.

Ĉar viroj forestis, la pastroj mem prenis fusilojn k iris en la tranĉeojn.

FAZO DE BATALO EN LA ANTAŬURBO DE MADRIDO

Registara Artilerio efike funkcias

GRAVA RIMARKO

Ni liveras rekte nian bultenon al ĉiuj landoj krom Germanio, Italio k Portugalio; kun ĉagreno ni ne povas, sen danĝero por ili, starigi senpere kontakton kun multaj amikoj el tiuj tri por ni malamikaj nacioj.

Ĉiuj niaj legantoj, en aliaj landoj, devas lerte k sagace zorgi por havigi nian gazeton al honestaj esperantistoj el la cititaj faŝismejoj. Skribu al ni pri via eblo fari tion, nt sendos tiucele plian ekzempleron al tiuj dankindaj helpantoj, kiuj ankaŭ povus esti perantoj por poŝtaj rilatoj.

Jen delikata laboro, kies plenumo, post atenta studo k ruza efektiviĝo, estos nova sukceso en tiu grava aspekto de nia lukto kontraŭ la faŝismo.

Primeditu jam tuj k starigu planon!

AŬSKULTU RADIODISSENDOJN DE VALENCIO PRI HISPANA SITUACIO EN ESPERANTO!

Stacio de Komunista Partio—ondlongo 41,87 metroj—marde k vendrede je la 17ª horo (hispana tempo)

Stacio de C. N. T.-F. A. I.—ondlongo 42,40 metroj—lunde k vendrede je la 19ª horo (hispana tempo)

La socialista Stacio provizore ne funkcias

AL INTERNACIA LABORISTARO

KAMARADOJ!!

Nun, kiam la faŝismo, je la servo de la kapitalismo, murdas senkompate infanojn, virinojn, maljunulojn k laboristojn de nia lando, aperas denove en horizonto la fantomo de nova monda milito, la kapitalistoj intencas revivigi la ankoraŭ tro proksimajn tagojn de l' jaroj 1914-18. Ĉar ili konstatas, ke spite la helpo kiun ili ricevis de faŝistaj k tiel nomataj «demokratiaj» landoj, la friponoj ne sukcesas venki nin, nek malkuraĝigi nian popolon, ĉi tiu milito, provokita de l' perfidaj generaloj je la servo de Mussolini k Hitler, baldaŭ pligrandiĝus k fariĝus MONDA MILITO.

Sed vi, niaj klasfratoj, devas eviti tion!

Vi ne akceptu trompigajn mensogojn, kiel en 1914. kiam vi mortigis viajn klasfratojn de aliaj landoj, trompitaj de samspecaj demagogoj, kiam vi mortpafis unuj la aliajn.

Se oni diras al vi, ke ni malamas vin, ke ni kontraŭbatalas vin, leviĝu k protestu ĉar hispanaj laboristoj, per nuna lukto, montras sian amon k helpon al tutmunda laboristaro. Ni havas samajn mizeron, doloron, koleron, nin ekspluatas k sklavigas sama forto, kiun ni intencas detrui por liberigi ĉiujn popolanojn de la mondo.

KAMARADOJ! Eble Eŭropa milito eksplodos. Ne prenu armilojn por kontraŭbatali viajn klasfratojn, ĉu hispanaj, ĉu el alia lando. Nur prenu ilin por lukto kontraŭ faŝismo, kiu mizerigas nin, kiu ekpluatas nin, kiu deziras nin dronigi en nian propran sangon.

Hispana laboristaro montris al vi ekzemplon. Fariĝu indaj je ĝi.

POR NIA PLENA LIBERO! VIVU LA INTERNACIA POPOLA FRONTO!

NIA MUNICIO

Valencia Esperantistaro. . .	217	ptoj.
H. B.—Annecy	50	ffr.
D. v. d. K.—Amsterdam . . .	1	dol.
K. N.—Trelleborg	5	svkr.
G. Y.—Stockholm	5	svkr.
M. B.—Tárrega.	10	ptoj.
F. L. E.—Sekcio 4 Amsterdam.	50	ffr.
M. H.—Malmo	5	svkr.
M. N.—Kovsta	5	svkr.
H. R.—Varberg.	3	svkr.
G. N.—Stockholm.	5	svkr.
F. L. E.—Distrikto Amsterdama.	50	ptoj.
J. P.—Plzeň	50	ckr.
Lab. Esp. Grupo.—Preston .	2'5	sil.
H. J. N.—Hago.	25	guld.
J. H.—Huidonsy	10	ckr.
R. K.—Clarson.	1	dol.
J. S.—Quaregnon	5	bfr.
Familio B.—Paris.	50	ffr.
J. B. Pak.—Rotterdam . . .	1	dol.
K. G. I. long.—Amsterdam. .	10	guld.
E. Ostedberg.—Härnösand .	5	svkr.

La sekvantaj K-doj: W. Ch. Edinburg; E. L. O. London; J. S. Poruba; F. J. Aneby; D. B. Manchen; B. B. B. Bradford k W. Koopman anoncis al ni monsendon, sed tio ne trafis nin, eble ĉar ili trovis malfacilaĵojn por sendi monon al Hispanio, ni restos tre dankemaj al ĉi tiuj k-doj. k ankaŭ al multaj aliaj, kiuj demandis al ni kiel fari la alsendon, se ili bonvolas nun sendi la donacon al nia Peranto en Francio, kies adreson ili trovos aliloke.

Krom la supremenciitaj monsendoj, ni ricevadas en ĉiuj leteroj multajn respondkuponojn, pri kiuj, bedaŭrinde, ne eblas kvitanci, ĉar tio plenigus certe tutan paĝon de bulteno. Sed, ankaŭ al tiuj «anonimaj municiintoj» ni deziras esprimi nian tutkoran dankon!

Kamarado! Tiom ni jam hardiĝis en la batalo, ke ne plu ni timas bombojn; sekve, bombardadu senĉese la deponejon de «Nia Municio».

LA ADMINISTRACIO

Lasthora Impreso

Daŭras la ĉefa atento de nia milito en la Madrida fronto, kie la malamiko akumulis siajn plej bonajn armilojn. La popola armeo, kun obstino k konscia disciplino defendas sian ĉefurbon k detruas la planojn k manovrojn de multaj diplomatoj celantaj, imite al fasistaj landoj, agnoski la ĵurrompintojn kiel «leĝajn gvidantojn» de Hispanio.

En la altaj internaciaj medioj oni babilis pri la eblo starigi interkonsenton pri referendumo inter la du partoj. Tio estas plene rifuzata de la popolo, kiu konsideras, ke estas moko doni trakton de egaleco al perfiduloj, kiam tiuj jam flaras fiaskon.

La trajto k aspekto de niaj frontoj k ariergardo akiras jam konturojn de respondeco k kompreno pri la grava senco de nia batalo.

Neniu dubas jam pri la venko!

HEROO FALINTA

Unuavice, pro kuglo en la koro, mortis dum batalo en Madrida fronto, internacia heroo, k-do. Hans Baimler, eksa germana deputito k membro de le Centra Komitato de germana Kompartio. Lia aktiva partopreno en la hispana milito kontraŭ la faŝismo estas pruvo pri la signifo internacia de nia lukto, kiu rompos la katenojn ankaŭ al germana popolo!

Kun tiu iluzio ni daŭre batalas!

Presejo de J. Olmos, Alicante, 33, Valencia

POPOLFRONTA LETERUJO

P. K.—Novorossijsk.—Kun danksento ni konstatas vian viglan agadon.

K. G.—Paris.—K-do. P. Sch. fartas bone en Orihuela (Alicante).

J. B.—Zaandam.—Laŭ via peto, ni kvitancas ses respondk.

V. W.—Bruselo.—Ni laŭdas vian laboron k eventuale profitos je via propono.

L. A.—Ymuiden.—Vi nepre ricevos nian bultenon. Pri via deziro, ni diskonigos ĝin.

M. K.—Oxford.—Viaj sendaĵoj meritas nian atenton. Bv. transdoni al ne-esperantistaj k-doj nian dankon, ĝis alvenos pli bona epoko por ke ni peru laboristaran interkontaktiĝon.

S. J.—Pézénas.—Ni provas akiri informojn pri tiu volontulo k se ni sukcesas ricevi ilin, tuj sciigos vin.

F. de V.—Amsterdam.—La koncernajn leterojn ni transsendis al via korespondanto, kiu espereble respondos al vi.

M. R. L.—Zwolle.—Ni scias, ke k-do. Monleón bonfartas k se ni havas okazon renkonti lin, ni informos lin pri via demando.

J. Sch. Haarlem.—Vi povas sendi monon per nia Peranto en Francio.

H. B.—Annecy.—Via monsendo bonorde alvenis k ni kordankas ĝin k viajn afablajn vortojn.

E. P.—Tallinn.—Kompreninte bone la situación, ni varme dankas vin pro viaj amikecaj esprimoj.

A. E.—Archamgelsk.—Vian leteron ni legis kun ĝojo k ni faros la eblon rilate al via peto.

V. van M.—Amsterdam, k aliaj.—Bedaŭrinde ni ne povas komplezi vin ĉar la unuaj du numeroj de «P. F.» tute elĉerpiĝis.

I. P. C.—Edinburgh.—Ni notas kun danko viajn indikojn k adresojn k transsendis tuj la enmetitan leteron.

L. Taks.—Esp. Grupo Londono.—Via tre interesa letero bone trafis nin. Koncerne monsendaĵojn, prefere uzu la servon de nia Peranto en Francio. Antaŭdankon!

F. L. E.—Sekcio 15-Rotterdam.—Dankon pro via mondonaco. Ni plenumos la mendon.

G. I.—Stockolm.—Dankon pro la sendita municio.

L. E. G.—Lyublyana.—Ĉion ni ricevis k dankas.

K. B.—Bogorodosk.—Ni dubas ĉu ni ie! ricevos viajn kvin rublojn. Kiam k kien vi ilin forsendis?

J. K.—Leningrad.—Vian multpaĝan sendaĵon ni kiel eble plej taŭge profitos laŭcele. Koran dankon pro viaj klopodoj!

Ja. B.—Leningrad.—Estonte ni aranĝos kun via lando pere de vi k de similaj amikoj amasan korespondadon, sed nun via propono ne estas efektivigebla pro la malfacilaj cirkonstancoj.

E. L. O.—Ealing, London. Ni notas la adresojn k esperas ke vi iel sukcesos subteni nin. Via monsendo ankoraŭ ne venis.

F. J.—Anebey.—Ni atendas sciigojn de vi.

J. S.—Poruba u Orlove.—Same ni diras. Ĝis nun ne trafis nin via monsendo, pri kiu ni erare jam kvitancis.

W. K.—Armeersfort.—Ankaŭ ne estas ricevita la mono, kies sendon vi anoncis.

B. B. B.—Huddersfield.—Ankoraŭ ni ne ricevis vian anoncitan monsendaĵon.

D. H.—Mon.—Via mono ankaŭ ne falis en niajn manojn ĝis nun. Bv. informi nin pri tio.

Sekcio 10-a. F. L. E.—Amsterdam.—Kiel petite de vi, ni konfirmas la ricevon de 15 respondk.